

6. Цифрова прозорість Верховної Ради України

Вступ

У сучасному світі цифрові технології відіграють важливу роль у діяльності державних органів. Особливо це стосується забезпечення відкритості влади, адже саме через цифрові ресурси громадяни отримують доступ до інформації про діяльність державних інституцій, можуть здійснювати громадський контроль та брати участь у публічному управлінні. Для України питання цифрової відкритості є надзвичайно актуальним з огляду на європейську інтеграцію, розвиток демократичних інститутів та впровадження принципів відкритого врядування.

У цьому контексті важливо оцінити рівень цифрової прозорості Верховної Ради України та з'ясувати, наскільки наявні інструменти відповідають міжнародним стандартам відкритості, підзвітності та участі громадян. Цифрова відкритість парламенту є важливою складовою демократичного врядування, оскільки забезпечує доступ громадян до законодавчого процесу та сприяє формуванню довіри до державних інституцій.

На сьогодні Верховна Рада України використовує значну кількість цифрових інструментів для забезпечення відкритості та прозорості своєї діяльності. Основним із них є офіційний вебсайт Верховної Ради України, який виступає системним джерелом офіційної інформації щодо діяльності парламенту, законодавства України, міжнародної парламентської співпраці та процедур законотворчого процесу. На сайті розміщуються тексти законопроектів, результати голосувань, стенограми пленарних засідань, інформація про народних депутатів України, діяльність комітетів і депутатських фракцій.

Користувачі також мають можливість відстежувати стадії проходження законопроектів, що є важливим елементом забезпечення прозорості законотворчого процесу. Окрім цього, функціонує Портал відкритих даних Верховної Ради України, де інформація представлена у структурованому

машиночитаному форматі. Наявність API забезпечує автоматизований доступ до даних, що робить ресурс зручним для дослідників, журналістів та аналітиків.

Важливе значення має і база даних «Законодавство України», яка містить нормативно-правові акти та дозволяє оперативно здійснювати пошук документів і проводити правову аналітику.

Метою дослідження є оцінка рівня цифрової прозорості Верховної Ради України, визначення відповідності міжнародним стандартам відкритого врядування та виявлення ключових викликів у сфері цифрової відкритості парламенту.

Аналітична частина

Цифровізація парламентської діяльності є одним із ключових напрямів розвитку сучасних демократичних інституцій. Міжнародні організації, зокрема Open Government Partnership, OECD та Рада Європи, визначають відкритість інформації, доступність даних, підзвітність та участь громадян як основні принципи відкритого врядування.

Україна демонструє значний прогрес у впровадженні цифрових інструментів парламентської відкритості. Верховна Рада України забезпечує доступ до значного обсягу інформації про свою діяльність, а також створює умови для громадського контролю за законотворчим процесом.

Таблиця 1. Основні цифрові інструменти Верховної Ради України

Інструмент	Функції	Цільова аудиторія
Офіційний вебсайт ВРУ	Законопроекти, голосування, стенограми	Громадяни, дослідники
Портал відкритих даних	Машиночитані набори даних, API	Аналітики, розробники
База «Законодавство України»	Пошук нормативних актів	Юристи, громадяни

Електронні петиції	Взаємодія громадян із парламентом	Громадяни
Онлайн-трансляції	Спостереження за засіданнями	Громадськість

Аналітичний висновок. Верховна Рада України використовує широкий спектр цифрових сервісів, які забезпечують доступ до інформації та сприяють відкритості парламентської діяльності. Разом вони формують комплексну екосистему цифрової прозорості парламенту.

Важливу роль відіграють сервіси взаємодії з громадянами, зокрема електронні звернення та петиції. За офіційними даними, у 2025 році до Верховної Ради України надійшло понад 468 тисяч звернень, із яких близько 227 тисяч були подані в електронній формі. Це свідчить про активне використання цифрових каналів комунікації між громадянами та парламентом.

Водночас ефективність механізму електронних петицій залишається обмеженою. Із понад 300 ініційованих петицій лише одна набрала необхідну кількість голосів для розгляду. Така ситуація може свідчити як про недостатню обізнаність громадян щодо можливостей цього інструменту, так і про необхідність удосконалення механізмів залучення громадськості до парламентської діяльності.

Таблиця 2. Використання електронних каналів взаємодії у 2025 році

Показник	Значення
Загальна кількість звернень	понад 468 тис.
Подані онлайн	близько 227 тис.
Частка онлайн-звернень	близько 48%
Петиції, що набрали необхідну кількість голосів	1

Аналітичний висновок. Значна частка онлайн-звернень свідчить про високий рівень використання цифрових каналів комунікації. Водночас

низька результативність електронних петицій вказує на необхідність подальшого розвитку інструментів громадської участі.

Ще одним важливим елементом цифрової прозорості є онлайн-трансляції засідань парламенту. Вони забезпечують відкритість діяльності Верховної Ради України та доступ громадськості до перебігу пленарних засідань. Зокрема, трансляції здійснюються в ефірі загальнонаціонального інформаційного телемарафону та на офіційному YouTube-каналі парламентського телеканалу «Рада». Записи засідань зберігаються у відкритому доступі, що дозволяє громадянам переглядати їх у зручний час.

Попри значні досягнення у сфері цифрової відкритості, зберігається низка викликів. Одним із них є складність сприйняття правової інформації. Більшість документів викладені спеціалізованою юридичною мовою, що ускладнює їх розуміння широкою аудиторією. Крім того, один законопроект може супроводжуватися великою кількістю документів, у яких складно орієнтуватися без відповідної підготовки.

Для громадян, які не мають спеціальних знань у сфері права або законотворчого процесу, навігація цифровими ресурсами парламенту може бути ускладненою. Водночас окремі елементи парламентської діяльності розміщені на різних інформаційних платформах, що потребує додаткового часу для формування цілісного уявлення про діяльність парламенту.

Продовження аналітичної частини

Говорячи про відповідність міжнародним стандартам відкритого врядування, варто зазначити, що Україна зробила значний прогрес у сфері цифрової відкритості парламенту. Відповідно до принципів Open Government Partnership, Організації економічного співробітництва та розвитку (OECD) та Ради Європи, ключовими складовими відкритого врядування є доступність інформації, відкритість даних, участь громадян та підзвітність органів влади.

Багато із зазначених принципів уже реалізовані на практиці. Зокрема, відкриті дані Верховної Ради України дозволяють аналізувати діяльність

народних депутатів, результати голосувань та законодавчі процеси. Важливим прикладом цифрової прозорості державного управління є також система публічних закупівель Prozorro, яка забезпечує відкритість закупівельних процедур та сприяє підвищенню рівня підзвітності державних інституцій.

Таблиця 3. Відповідність міжнародним стандартам відкритого врядування

Принцип	Стан реалізації в Україні
Доступ до інформації	Високий
Відкриті дані	Високий
Участь громадян	Середній
Підзвітність	Середній
Простота використання	Потребує покращення

Аналітичний висновок. Україна демонструє значний прогрес у сфері цифрової відкритості парламенту, однак окремі аспекти взаємодії з громадянами та зручності використання цифрових сервісів потребують подальшого вдосконалення.

Разом із тим, незважаючи на досягнення у сфері відкритості, зберігається низка викликів. Насамперед це складність сприйняття інформації: більшість документів викладені юридичною мовою, що ускладнює їх розуміння для широкої аудиторії. Крім того, один законопроект може супроводжуватися значною кількістю документів, у яких складно орієнтуватися без відповідної підготовки.

Для громадян, які не мають спеціальних знань у сфері права чи законотворчого процесу, навігація цифровими ресурсами парламенту та пошук необхідної інформації можуть бути ускладненими. Водночас окремі елементи парламентської діяльності представлені на різних платформах, що потребує додаткового часу для формування цілісного уявлення про роботу парламенту.

Важливим аспектом цифрової відкритості є своєчасність оновлення інформації. Наприклад, результати голосувань публікуються оперативно, однак стенограми пленарних засідань можуть з'являтися із певною затримкою, що обумовлено складністю їх опрацювання та верифікації.

Окремим викликом залишається висвітлення діяльності парламентських комітетів. Інформація про їхню роботу може публікуватися нерегулярно або в обмеженому обсязі, зокрема з міркувань безпеки в умовах воєнного стану.

Для частини громадян додатковою перешкодою є недостатня цифрова грамотність та відсутність навичок роботи з офіційними ресурсами. За таких умов громадяни можуть частіше звертатися до неофіційних джерел інформації, що підвищує ризики поширення неповної або неперевіреної інформації.

Сучасні цифрові технології, включаючи інструменти штучного інтелекту, можуть сприяти швидкому поширенню дезінформації. У таких умовах особливого значення набуває забезпечення швидкого доступу громадян до офіційних та достовірних джерел інформації про діяльність парламенту.

Не вся інформація є однаково відкритою. Зокрема, окремі фінансові дані або внутрішні процедурні аспекти ухвалення рішень можуть висвітлюватися в обмеженому обсязі. Крім того, офіційні ресурси переважно містять нормативну інформацію, тоді як пояснювальні матеріали та аналітика представлені меншою мірою.

Таблиця 4. Основні виклики цифрової прозорості парламенту

Виклик	Прояв
Складність юридичної мови	Ускладнює розуміння документів
Фрагментованість ресурсів	Інформація розміщена на різних платформах
Нерегулярність оновлення окремих даних	Затримки зі стенограмами
Обмежена відкритість окремих процесів	Недостатня інформація про внутрішні процедури
Ризики дезінформації	Поширення неперевіреної інформації

Аналітичний висновок. Основні проблеми цифрової відкритості парламенту пов'язані не стільки з відсутністю інформації, скільки зі складністю її сприйняття та використання громадянами. Підвищення зрозумілості та доступності інформації є важливим напрямом подальшого розвитку цифрової демократії.

Загалом цифрові сервіси Верховної Ради України створюють значні можливості для громадського контролю та участі громадян у парламентських процесах. Водночас потенціал цих інструментів ще не повністю реалізований. Громадяни мають доступ до великого масиву інформації, однак не завжди можуть легко її інтерпретувати та використовувати на практиці.

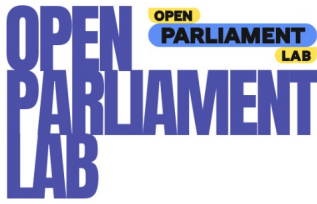
Висновки

Проведене дослідження засвідчило, що Верховна Рада України сформувала розвинену систему цифрової відкритості, яка забезпечує доступ громадян до значного обсягу парламентської інформації та створює умови для громадського контролю за діяльністю парламенту.

Україна демонструє значний прогрес у впровадженні принципів відкритого врядування, зокрема у сферах відкритих даних, доступу до інформації та цифровізації парламентських процедур. Водночас окремі аспекти цифрової прозорості, пов'язані із зрозумілістю інформації, інтегрованістю ресурсів та участю громадян, потребують подальшого вдосконалення.

Основними викликами залишаються складність юридичної мови, фрагментованість цифрових ресурсів, нерівномірність оновлення інформації та ризики поширення дезінформації. Ці фактори можуть ускладнювати ефективне використання відкритих даних широкою аудиторією.

Отже, подальший розвиток цифрової прозорості Верховної Ради України має бути спрямований не лише на розширення обсягу відкритих даних, а й на підвищення їх зрозумілості, інтегрованості та доступності для громадян. Це

МІЖНАРОДНИЙ
ФОНД
ВІДРОДЖЕННЯ

EEYES
EASTERN EUROPE YOUTH
EMPOWERMENT SPACE

сприятиме зміцненню довіри до парламентських інституцій та розвитку демократичного врядування в Україні.

Рекомендації

1. Розширити використання інструментів візуалізації парламентських даних для полегшення їх сприйняття громадянами.
2. Розробити спрощені пояснювальні матеріали до законопроектів та результатів голосувань.
3. Посилити інтеграцію цифрових ресурсів Верховної Ради України в межах єдиної інформаційної екосистеми.
4. Забезпечити оперативніше оновлення окремих видів парламентської інформації.
5. Розширити можливості електронної участі громадян у парламентських процесах.
6. Підвищувати рівень цифрової грамотності населення щодо використання офіційних парламентських ресурсів.
7. Розвивати механізми протидії дезінформації та популяризувати використання офіційних джерел інформації.